

СЕКЦІЯ 8

РОЛЬ ОСВІТИ І НАУКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РАЦІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ, ПОВОЄННІЙ РОЗБУДОВІ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Бутенко Є. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

Коваль В. Л.

студентка 3 р. н. бакалавратури

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ КАРТОГРАФІЧНОГО МЕТОДУ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ТА ОЦІНЦІ ЕРОЗІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЗЕМЛЯХ УКРАЇНИ

Сьогодні, в умовах невпинного зростання темпів і обсягів використання природних ресурсів для задоволення різноманітних потреб суспільства, що супроводжується виснаженням їх запасів і зміною якісних властивостей, особливої актуальності набувають дослідження стану та подальших перспектив ресурсного забезпечення галузей національної економіки. В Україні внаслідок багаторічного домінування ресурсо- та енергомістких технологій, незбалансованої структури земельного фонду, неощадливого використання земель, особливо сільськогосподарського призначення, в навколишньому природному середовищі значного розвитку набули деградаційні процеси [1]. Зараз раціональне, ощадливе, ефективне та рентабельне використання природних ресурсів є одним із головних пріоритетів нашої держави. Чільне місце тут посідає проблема раціонального використання земель, збереження та підвищення родючості ґрунтів. Україна має унікальні ґрунтові ресурси, які становлять основу її національного багатства і продовольчої безпеки [2].

Прояв деградаційних процесів – це один із факторів, що стримує розвиток сільського господарства та агропромислового комплексу в Україні. Їх прискорення значною мірою спричинене різким скороченням державних асигнувань на проекти землеустрою щодо консервації деградованих і малопродуктивних земель та здійснення будівництва(реконструкції) протиерозійних гідротехнічних споруд, охорони й раціонального використання земельних ресурсів. Негативні наслідки прояву сучасного антропогенного впливу стосуються не тільки ґрунтового покриву, поверхневих та підземних

вод. У зв'язку з цим проблема деградаційних процесів не тільки не розв'язана, а й загострилася та стала актуальною в процесі трансформації агроформувань у ринкових умов [7].

Враховуючи складну комплексну природу процесу водної ерозії ґрунтів, протягом другої половини ХХ — початку ХХІ ст. до її вивчення зверталися дослідники з різних галузей знань: географи (гідрологи, геоморфологи, ландшафтознавці), ґрунтознавці, агрономи, економісти та ін. В останні десятиліття дослідження з цього напрямку охоплюють широкий спектр питань щодо стану еродованості ґрунтового покриву України [3,4], впливу водної ерозії на родючість ґрунту, зокрема у контексті сучасних соціально-економічних реалій держави, збалансованого використання ґрунтових ресурсів, правових аспектів охорони ґрунтів, засад моніторингу ґрунтів, теоретичних та методичних питань вивчення ерозії ґрунтів, дослідження ерозії ґрунтів за даними ДЗЗ, обґрунтування використання геоінформаційних ГІС технологій для дослідження ерозійних процесів, захисту ґрунтів від водної ерозії та їх відновлення [5].

Сучасні методи дослідження ґрунтового покриву використовують дистанційні дані та комп'ютерні засоби обробки інформації, що дає можливість забезпечити високу точність, характерну для наземних методів, і дозволяє ставити завдання щодо вивчення великих за площею територій [2].

Одним із головних чинників еколого-економічної кризи в аграрному землекористуванні є ерозія ґрунтів. Глибина місцевого базису ерозії, що визначається різницею висот між вершиною вододілу і тальвегом (дном балки), - один із вирішальних факторів водної ерозії.

Розвиток ерозійних процесів на сільськогосподарських угіддях спричинений комплексом природних та антропогенних факторів. Основним природним чинником, що зумовлює ерозію ґрунтів, є атмосферні опади.

Причини розвитку ерозії мають і антропогенний характер: внаслідок вирубки лісів на крутих схилах порушився гідрологічний режим території, зменшилася захищеність ґрунту рослинністю, надмірний випас худоби зумовив деградацію трав'яного покриву, що, у свою чергу, посилило розвиток ерозійних процесів [6].

Існуюча система організації території не повною мірою запобігає щорічним втратам гумусного горизонту. Щорічні економічні втрати складають близько 3 млн грн. з одного базового об'єкта оцінки, тому для забезпечення еколого-безпечного використання земель попередження втрат гумусу пропонується комплекс протиерозійної організації території (укріплення схилів яру, побудова гідротехнічних протиерозійних споруд, заліснення схилів) [6].

Висновок

Картографічний метод є потужним інструментом для ідентифікації та оцінки ерозії на величезних ландшафтах України. Поєднуючи польову роботу,

дистанційне зондування та ГІС, він дає змогу застосовувати проактивні стратегії землеустрою для боротьби з ерозією ґрунту, зрештою зберігаючи цей життєво важливий ресурс для сталого майбутнього.

Список використаних джерел

1. Україна: основні тенденції взаємодії суспільства і природи у ХХ ст. (географічний аспект). За ред. Л.Г. Руденка. К.: Академперіодика, 2005.
2. Аналіз ґрунтово-ерозійних процесів в Україні на основі застосування даних дистанційного зондування Землі / В.І. Лялько, Л.О. Єлістратова, О.А. Апостолов, В.М. Чехній // Вісник Національної академії наук України. — 2017. — № 10. — С. 34-41. — Бібліогр.: 33 назв. — укр.
3. Колмаз Ю.Т., Ракоїд О.О., Проценко Л.Д., Легка О.В. Оцінювання процесів деградації земель та опустелювання: світовий та вітчизняний досвід. Агроекологічний журнал. 2015. № 1. С. 8—21.
4. Національна доповідь про стан родючості ґрунтів України. К.: ТОВ «ВИК-ПРИНТ», 2010.
5. Греков В.О., Дацько Л.В., Жилкін В.А. та ін. Методичні вказівки з охорони ґрунтів. Держ. наук.-технол. Центр охорони родючості ґрунтів Мінагрополітики та продовольства. К., 2011.
6. Бутенко Є.В., Рогозенко Г.В. Моніторинг ерозійних процесів та їх еколого-економічна оцінка на землях сільськогосподарського призначення. Агросвіт. 2011. № 9. С. 20—23.
7. Харитоненко Р.А. Оцінка впливу деградаційних процесів на продуктивний потенціал сільськогосподарських земель: Монографія / Р.А. Харитоненко, Є.В. Бутенко - К.:НУБІП України, 2019,-202 с.

APPLICATION OF THE CARTOGRAPHIC METHOD IN THE DETECTION AND ASSESSMENT OF EROSION PROCESSES ON THE LANDS OF UKRAINE

Abstract. This thesis explores the utilization of cartographic techniques for identifying and evaluating erosion phenomena in Ukrainian territories. Employing remote sensing and Geographic Information Systems (GIS), erosion patterns are mapped and analyzed across diverse landscapes. Through detailed examination, the research aims to enhance understanding of erosion dynamics, pinpoint vulnerable areas, and propose targeted conservation strategies. The findings offer valuable insights for policymakers, land managers, and environmental scientists, facilitating informed decision-making for sustainable land use and preservation efforts in Ukraine.

IRWIR PAN
Polska Akademia Nauk
Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa

Asociația tinerilor și tinerelor
din România

Co-funded by the
European Union

RUAR
REBUILD RURAL
UKRAINE

«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В УПРАВЛІННІ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ»

“MODERN CHALLENGES IN LAND RESOURCES MANAGEMENT”

**Матеріали I Міжнародної науково-практичної
конференції**

**Materials of the 1st International Scientific and
Practical Conference**

Червень/June 7, 2024

УДК 332.36

Сучасні виклики в управлінні земельними ресурсами: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7 червня 2024 р.). Київ : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2024. 168 с.

Видання містить матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики в управлінні земельними ресурсами». Тематика конференції відображає комплексність, міждисциплінарність і багатовекторність проблем формування сталого землекористування та інноваційних підходів до їх вирішення. У тезах доповідей учасників представлено технічні, організаційні, економічні, екологічні та соціальні засади забезпечення формування сталого землекористування.

Матеріали збірника будуть корисними для фахівців у сфері землеустрою, геодезії, картографії, містобудування, геоінформаційних технологій та ін.

The publication contains materials of the I International scientific-practical conference «Modern challenges in land resources management». The theme of the conference reflects the complexity, interdisciplinarity and multi-vector nature of the problems of sustainable land use formation and innovative approaches to their solution. The participants' reports present the technical, organizational, economic, environmental and social principles of ensuring the formation of sustainable land use.

The materials of the collection will be useful for specialists in the field of land management, geodesy, cartography, urban planning, geographic information technologies, etc.

Матеріали подано в авторській редакції

Materials are submitted in the author's edition

Рекомендовано до друку вченими радами

Факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України
(протокол № 10 від 20 червня 2024 р.)

Інституту землекористування Національної академії аграрних наук України
(протокол № 6-1 від 24 червня 2024 р.)

ISBN 978-617-8171-66-7

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2024
©Institute of Rural and Agricultural Development Polish Academy of Sciences (IRWiR PAN), 2024
©ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2024
©Інститут землекористування НААН України, 2024